

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája.
saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-
árus üzlete,
főter, Prág-ház.

Megjelen

hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 ft., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50%, elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos ár-elengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Előfizetési felhívás

„Békés“

július—september, vagy decemberi idejére.

Az évnegyed lejártá közeledtével felkérjük megyénk t. közönségét, különösen pedig azon előfizetőket, kiknek előfizetése e hó végével lejár, lapunk további pártolására.

Megyénk kis körében mozogva nem változtatunk azon irányon, melyet magunk elé tűzünk, folyton szaporodó előfizetőink és munkatársainknak tevékenysége pedig biztosíték arra, hogy ez irányon változtatni nem is kénytelenítettünk.

Az előfizetések megújítására, mint legcélszerűbb módot, a posta-utalványozást kérjük használni.

Előfizetési díj július—sept. 1 ft.
július—decz. 2 ft.

A szerkesztőség.

Gyula junius 15. 1872.

Városunk és vidéke egy részének dr. kalásza kiöntött Körösök árjai által vannak eltemetve. — Váratlanul rohamosan lepett meg bennünket e csapás és tévőnkre szép reményeinket, melyek után éveken át epedünk; a szorgalmas, munkás gazdának fáradozása megsemmisült, soknak egyetlen jövedelmi forrása egy évre ismét — mint már két ízben — kiapadt, őt a csüggedés örvényébe sodorva. — Hányan vannak, kik idejükkel remélték behegeszteni a múlt évek ár-okoza sebeit? — hányan vannak, kiknek családjai e kalászkok szemétől várják a jövő télen létük fentartását? — és ez egy rövid óra alatt mind megsemmisülve. — Pedig ha időnk így tart, nagyon könnyen ki vagyunk téve annak, hogy nem csak határunk e része, de városunk is fenyegetett helyzetbe jön.

Es hol van e bajnak, hol e valóban szerencsétlen helyzetnek kútforrása? saját magunkban, saját közönyünkben első sorban is; — alábbi cikkünkben fel van derítve az ok, mi a szenvedést mérte reánk, ki van mutatva, hogy a szabályozási társulatok egyes érdekeltei nem tettek eleget kötelezettségüknek, és hogy e miatt kelle félben maradni a munkálatoknak kedvező időben olcsó napszám mellett, és hogy épen e félbehagyott munkálatok pontjain lepett meg bennünket az ár. — A második okot azon vizás helyzetben kell keresnünk, melyben, a törvénnyel szemben állunk; a szabályozási társulatok pénzkölcsönt ohajtának, ez bekebelezésre megajánlatik, de csak akkor, ha az érdekeltek egyenként telekkönyvi kivonatokkal igazolják birtokuk mennyiségét, daczára annak, hogy a törvény az ily adósságot első helyen állónak nyilvánította ki; — igaz, hogy sok irkálás után a földhitelezet ezen kívánattól elállt, de az időnek minden drága percze elmúlt, és most ha a pénz kezünkbe lesz, a

munka idő beálltával, drága pénzen sem fogunk embert kapni a szabályozási munkálatokra, holott eddig olcsó napszámért lett volna munkás elég; az elemnek hiába fogjuk mutatni a földhitelezet bankjegyeit; ha azt földelinkről el is távolítjuk, de a népnek soha sem fogjuk vissza adhatni azt, mit az elem elrabolt, semmivé tett.

E valóban szomorító kép által életünk ismét tapasztalatokban gazdagabb; sajnos, hogy e tapasztalatokat önkárunkon gyűjtöttük; de adja az ég, hogy okulva, erőt akarattal párosítsunk, ne másra csak önmön magunkra támaszkodva szabjunk határt az árnak: polgártársaink érdekét személyes ügyünknek tekintve önszorgalmunkkal léte-sítsük azt, mi egyeseknek úgy, mint a köznek hasznos; így végzett mű-vünkre sokkal nagyobb önértéssel tekinthetünk, mint a pénzintézetek nyereszkesedésre számított kegyelem filléreire.

A Fekete- és Fehér-Körösök kiöntése.

△ Vidékünket ismét véghetetlen súlyos csapás érte. A folytonos esőzés következtében egy a Fehér- mint a Fekete-Körösök, — melyek épen határunkban egyesülnek, — oly rohamosan áradtak, hogy egy pár nap alatt a legkisebb víz színéről, — az idáig ismert legmagasabb víz szinnél is feljebb emelkedtek. A remetei hídól fölfelé az ugynevezett gyegemendi hidig a Fekete-Körös bal partját nagyon sok helyen meghátalta a víz, és így több helyeken el is szakította, elborította az ugynevezett Oláh-rétet, s a Vári határ egy részét; de mindezek daczára megbirtok volna védeni határunk egy gazdag terméssel kecsgetető részét, az ugynevezett „Bánomot“, ha ezen víz tükrét az Arad megyében kitért Fekete- és Fehér-Körös árjai meg nem szaporítják, melynek következtében a vári határban lévő magasabb helyeket meghátalta az ár és szép reményeinket egy 24 óra alatt tökéletesen megsemmisítette. — A kár tehát a gyulai és vári határban mintegy 180,000 ft-ra. — Valjon mikor szünnék meg e végtelen súlyos csapások környékünkön? nem tudhatni. Minden intézkedések olyanok, hogy ha így folynak továbbra is, még sokáig fog ezen bajba sinnedni vidékünk. Az Alsó-Fehér-Körös társulat kivetése 72 ezer ft rugott, melynek nagyobb része befolyt a társulati pénztárba, s a partok a költséghez mért arányban meg is erősítették, csak is a remetei hídól a Gyegemend hidjáig szakadt félbe a munkálat, mert a társulat pénze elfogyott, miután mint egy 13 ezer forint be nem fizetett az illető tagok által, — s épen itt történtek a szakadások.

A kormány jó törvények által gondoskodott arról, hogy miképen juthassanak a társulatok kellő mennyiségű pénzerőhöz, hogy védműveiket egyszer már a céljuk megfelelőleg végrehajthassák; de mit érünk vele? daczára annak, hogy ott van a XXXIX. törvény cikk 19. §. és 20. §-sa, oly sok formalitások állják útját ezen erő megszerzésének, hogy most már elmúlt a munkára a legkedvezőbb idő, s még most sem jutottunk semmihez, s valószínű, hogy elmulik az ősz is, és mi megint ott leszünk, a hol tavaly voltunk, pedig régen áll: hogy „quis cito dat, bis dat“.

Megyénk köréből.

A második rendes évnegyedes megyebizottsági közgyűlés szabályrendeletileg f. évi június hó 24-re kitűzve lévén, midőn (czined) erről hivatalos tisztelettel értesíteném, felkérem, hogy a d. e. 10 órakor kezdődő közgyűlésre megjelenni s a tanácskozásban részt venni méltóztassék.

Tárgysorozat:

1. Alispáni jelentés a megye állapotáról s tett intézkedésekről.
2. Törvényezékek kihirdetése.
3. Több külföldi kormány ügynökei kinevezetését tudató m. k. kormányrendeletek.
4. M. kir. belügyministeri rendeletek: a volt állami hivatalnokok és szolgák nyugdíjaztatása; a főszolgabírói cím megsemmisítése; a honvéd szolgálatban álló törvényhatósági tisztviselőknél szolgálatra behivatása esetén járó illetmények; az érem-leletek s általában a talált kincsek körüli eljárás; az árvasszék szervezetére vonatkozó szabályrendelet s a jegyzői szigorlatok tárgyában.
5. M. kir. honvédelmi ministeri rendelet, a lovaskatonaságnak a jövő téli idény alatti elszállásoltatása tárgyában, — s a 11-ik cs. k. dragonyos ezred parancsnokának erre vonatkozó megkeresése.
6. M. kir. földm. ipar és keresk. ministeri rendelet a szerb tövis kiirtása tárgyában.
7. Községi szabályrendeletek.
8. Községi 1871-ki zárszámadások.
9. Temes megye közönségének körlevele, a Temesvár-orsovai és vojtek-bogsáni vaspálya vonal kiépítése iránt a ministeriumhoz intézett kérvényének pártolása tárgyában.
10. A megyei iskola tanács újabb megkeresése a puszta iskolák csoportosítása s iskolai adó kivetése tárgyában.
11. Küldöttségi jelentések, a cséféni pusztán emelt gát; a szarvasi főszolgabírói lak s a Mező-Tur, Szarvas Orosháza közti vasúti szárnyvonal megvizsgálása tárgyában.
12. Fehérmegyei alsó Rákos községének emlékirata a rajta 1871-ik évben elkövetett sérelmek tárgyában.
13. A szarvasi járásfőszolgabíró jelentése a bábockai birtokosoknak az Ócsöd Szt.-Mártoni uton levő töltés költségei iránti nyilatkozatáról.
14. A megyei pénztárak véletlen megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyvek.
15. A megyei számvéviség jelentése a buscai pusztán lévő hid költségei tárgyában.
16. A csabai járásfőszolgabírójának jelentése a csabai epreskert beáradása tárgyában.
17. Endrőd községének kérvénye egy szárazmalom elárvereztetése tárgyában.
18. M.-Berény kérvénye a mezőberény-vésztői utvonalknak a megyei utak közé sorozása iránt.
19. Az állandó választmány véleménye az ipar törvény életbe léptetésére szolgáló helytartósági szabályzatok iránt.
20. Ócsöd község kérvénye egy beltelek elárvereztetésének jóváhagyása iránt.
21. A kórházi bizottság által kidolgozott alapszabályzat.
22. Husár szabályozás.
23. Időközben érkezendő ügyek.

Kelt Gyulán 1862. junius 13.
Jancsovics Pál
alispán.

Felhívás

a békés-csongrád-megyei néptanító urakhoz.

A nmlt. m. kir. vallás- s közoktatási-minister urnak f. évi május 1-én 11441. sz. a.

kelt rendelete folytán a tautitói pótanfolyam ez idén H.-M.-Vásárhelyen határozott megtartatni.

Ugyanazért felhívom mindazon néptanító urakat, kik a pótanfolyam hallgatására kötelezve vannak, vagy másképp is erre szükségük s kedvük van, hogy f. évi augusztus hó 10-ik napjától, szeptember 20-ig, mely idő alatt az tartatni fog, H.-M.-Vásárhelyen e végett megjelenni, s megjelenési szándékukat f. é. július 24-ik napjáig szóval vagy írásban nálam bejelenteni sziveskedjenek, hogy elszállásolásukról jó eleve gondoskodni lehessen. A pótanfolyam alatt naponként 60 kr-ban fog minden tanító részesülni.

Kelt Szegeden, 1872. évi június 8-án.

Vadász Manó

Békés-Csongrád megyék tanfelügyelője

A tanfelügyeleti iskola-látogatás eredménye.

(A b.-csabai tanító-egyletből.)
(Folytatás.)

VIII.

Nem tudok képzelné a társadalomban oly intézményt, mely a társadalom tagjainak iránta való érdeklődése nélkül virágozhatnék, különösen nem olyan népies intézményt, amelynek minden porczikája a népből, a néptől való, mely tehát mindenestől a népe, mint például népisokaink. Egy ily intézmény virágzása annyira függ a közérdekeltségtől, mint levegünk melegsége a nap közelségétől. S mi kelti fel a nép érdekeltségét iskolai iránt? Az ezek ügyeiben való részvétel. S mennyire vett részt iskolai ügyekben eddigél még a protestans nép is? Képviseletileg hozzá szolt az iskola-építéshez, a tanító megválasztásához s meghurcolhatta tanítóit. Továbbá tekintett, de már második foku képviseletileg, az iskolába évenként egytelennegyszer, hogy vizsgát halljon s körülnézzen; ezen pár órai észlelés parányi alapján megbírálta az iskolát, mely bírálat alapján szűk és esetleges volta miatt ép úgy lehetett általánosnak helyes, mint helytelen. Ennyi történt. De ennyi bírálatnak kétes értékű, ellenőrzésnek csekély, részvételnek semmi. Én pedig a részvétel kötelezettségének azon mértékét óhajtom, mely szerint a nép az ő iskolájának anyagi mivoltát, tanítójának iskolai működését, gyermekeinek viselkedését és haladását szakadatlan figyelemmel kísérje; tehát azon mértékét, melyet a megelőző pontokban a felügyeleti iskola-látogató jog- és kötelesség-köréről körvonaloztam, mivelhogy ezen mértéken alul sem az anyagi szükségletek ismeréséhez, tehát ezek fedezése szükségességének érzetéhez, — sem a rendetlen iskolázatás károságának belátásához, tehát a megszüntetésére való törekvéshez, — sem a tanító fáradságainak, hasznosságának, becsének méltánylásához, tehát személyének becsüléséhez, avagy a tanító valódi foglalkozásainak ismeretéhez, tehát ezek alkalmas elhárításának útjára el nem juthat; következésképp azon mértékét óhajtom a részvételnek, a melybe ne csupán a körültekintés hanem a cselekvés is, — ne csupán a bírálat, hanem az orvoslás is, — ne csupán a fitymálás, hanem a becsülés is beleferjen; következésképp azon mértékét, mely a tanügyet saját, önmagunk ápolta gyermekünké teszi, mely tehát folytatásában egyenlő jelentésű a legmelegebb érdeklődéssel.

Igaz, hogy az ilyen részvétel is csak képviseletileg, azaz presbyter látogatók által történhetik; ámde ne feledjük, hogy a rendes látogatás sok iskolába sok embert kíván, hogy a látogató kormányzó testület időnként vál-

tozik, hogy ennek folytán több év sok embert von és avat be a tanügybe, hogy minden egyes látogatónak megvan az ő barátságos kis köre, melyben ő az ügynek apostola lehet s hogy ezen apostoloskodás természetes emeltyűjévé válhatik a házi nevelésnek, mely pedig az iskolai eredmény igen nevezetes tényezője.

IX.

Idáig azt állítottam, hogy a rendes felügyeleti iskola-látogatás a tanterem hiányainak, a tisztaság és rendnek, a tanító és tanítvány pontosságának, a tanító előkészülésének, a taneszközök beszerzésének, a helyes fegyelmeknek, a nyilvánosság megszokásának, az érdeklődés felébresztésének tekintetében üdvös lenne. Ezzel pedig nincs kevesebb mondva, minthogy azon látogatás az iskolai cél utjának akadályait egymás után elhárítván, a cél utját járhatóvá, magát a célt elérhetővé tenné. Nem feledvén ezeket, a további következtetést bizzuk hasonlatra.

Legyen a tanító orvos, az iskola a beteg. Lehet az orvos oly készült, meg oly lelkiismeretes ember: de ha műeszközei szegénysége miatt hiányoznak, ha megfelelő orvosszerek felett nem rendelkezik, ha utasításait a beteg környezete nem követi: bár betegét megmentenie módjában nem állott, mégis a felelősség egész súlyát az ő nyakába vetik. Igaz, hogy hasonló kimenetelért ellenkező körülmények közt is ő felelős, de a két felelősség közti azon különbséggel, hogy első esetben a felelősség gyakori és mindig igaztalan; míg a második esetben ritka és azon ponton innen, a melyen a tudomány a természet romboló erejének már kénytelen engedni, mindig igazságos.

Ilyen különbség a tanító eddigi és a rendes felügyeleti iskola-látogatás melletti felelőssége közt.

Én nem szoktam a papírost idézetekkel töltöni, mivel úgy vélekedem, hogy az érvek nem váltó, melynek bece a kibocsátó nevéből függ, hanem érc, melynek értékét saját belbese határozza meg; mindemellett azoknak, a kik nálunk a papírosan megindított felügyeleti iskola-látogatásban csapást látnak, a csapás nem újságában s kiterjedtségében pedig vizsgát találnak, ajánlom figyelmükre az 1866. „Budapesti Szemle“ népiskolákra vonatkozó közleményeit, nemkülönben Molnár Aladárnak ez évben megjelent „Népiskolai Tanfelügyelet“-ét, mint a melyek mindegyike bőségesen kimutatja a felügyeleti iskola-látogatás létezését hasznosságát. Az első műből különösen ajánlhatom a két Canadára mondottakat, melyek közt az iskolai téren gazdag tapasztalású Laveleye azt állítja, hogy a két Canada népiskolái azóta legjobbak az általa ismertek között, mióta azokat a felügyelők hetenként kétszer meglátogatták.

Miután engem a felügyeleti iskola-látogatásról való gondolkodásom a felelbi eredményekre vezetett, csodálkozva kellett magamtól kérdeznem: mi lázította fel majdnem egész életünket ezen iskola-látogatás ellen? Először okokat kerestem, kerestem minden tőlem kitalálható tárgyilagossággal; de biz én nem találtam. Azután alantabb fürkésztem, közelebb az ember gyengeségeihez s visszaemlékezés utján találtam is itt ötletre, még pedig egyszerűen kettőre: egyik, hogy a látogatás csökkenti a tanító tekintélyét; másik, hogy a látogatók nem értenek a dologhoz. Lássuk, van-e ezen ötletekben valami, a mi őket az ok nevére netalán érdemesíthetné.

Nehogy az értelmezésben önkényvel vádolnassam, a tekintély meghatározását „Magyar nyelv szótár“-ból irtam ki: „erkölcsi előny, mely mások szeméit mintegy magára vonja; tiszteletet, hódolatot igényel; hitelt, bizalmat gerjeszt maga iránt.“ Vagy átvitt értelemben: „oly nevezetes férfi, ki bizonyos ügyekben, ismeretekben, képességben jeles nevet szerzett magának.“

E szerint a tekintélynek meglehetősen gyökerei vannak.

Vagy van már most a tanítónak tekintélye, vagy nincs. Ha van, úgy az nem csak el nem tűnik bolygó tűzként a látogató közeledtével, sőt a kiváló férfiak azon előnyében részesül, mely szerint látogatóinak száma tisztelői számát szaporítja. Ha nincs, nincs mit csökkentenie a látogatásnak.

Avagy nem a közönség, hanem csak a ta-

nulók előtt létező tekintélyről van szó? Ez esetben megint azt kell kérdeznünk: mi szüli az iskolai tekintélyt? S ekkor a tapasztalás így válaszol: fedhetlen erkölcs, szellemi fensőbbesség, igazságosság a fegyelmekben. Igen, de ezek elvehetlen személyes tulajdonok, ezek az iskola értékének alapfeltételei s mint ilyenek az iskola emelése végett kiküldött látogatóban nem irtóra, hanem csak készsége elismerőre, szives tisztelőre akadhatnak.

Én a tanító iskolai tekintélyének, csak egy nemét, nem is nemét csak egy torzképét képzhetem, mely a látogatás által fenyegetettnek: a rettegés; ámde ennek fenyegetettségét, mihamarabbi kiirtását kívánnia kell az ember-barátnak, sürgetniük leginkább a tanítvány munkásainak.

Mivel én ezek szerint a látogatástól féltett tekintély csökkenés lehetőségére rábukkanni sehogysem tudok, kényszerítve vagyok az annyira féltett tekintély leple alatt mást keresni. Ezen más alkalmasint a jogosulatlan önértetnek, a hiúságnak megsértése lesz, mely feltevés egyenesen rávezet a második ötletre, a látogatók aravalótlanságára.

(Vége köv.)

Levelezés.

Endrőd, 1872. június 10-én.

T. Szerkesztőség! Kötelességemnek ismerem fölvilágosítani az illetőket, miszerint az endrődiek úgy nev. rend-párt része azért kérvényezett a nm. belügyi miniszteriumnál aziránt, hogy közigazgatásilag is a szarvasi szolgabíró-járáshoz kapcsolassék: — mert törvénykezéssel, teleknyílve és adóhivatalilag már is odatartozik; mert a vasuti előnyöket csak is a vagyonszámbak vehetik igénybe olykor-olykor; míg a szerény és szegény vagyonu lakosságra nézve általában Szarvas bizonyult be a multban mind költség-, mind időkimelés tekintetében előnyösebbnek, — élvén az endrői és szarvasi polgárság apáról fiura szállt benső viszonyban; lévén Szarvas és Endrőd közötti országút hosszának fele éppen e két község határainak érintkezésénél; ezen fölül Endrőd határainak Szarvas városa nyugoti határa jó nagy részével egyenes és a Hármaskörös országos-útszerű folyása általi fő-fő szállítás közlekedési összeköttetése s így mind két derék község — külső-határai viszonyait tekintve — lényeges érdek azonossága javallja vala. . . .

De lássuk kérvényezésünket még egyéb szempontokból is megvilágítva! — Ami a városi utbani közlekedésünket illeti, az a két leghosszasabban három havi roz-ut, jövőben a gátak becsületes, törvényrendelte rendben tartása mellett nagyon is enyhíthető fogott lenni erélyes közigazgatási intézkedések, „meghagyatik“ szóval kezdődő szolgabírói rendeletek folytán . . . bizonyítja ezt a mult; tudniillik: 1855-ben a nyári árvízkor az egyik megyei járás erélyességéről még most is dicsérettel emlegetett főszolgabíróját kiirt egyik községi bírójának, hogy a töltések akkora s ekkora okvetlenül meglegyenek, — jól megkarózza stb. — elkészítenek a rohamos közelgő árvíz ellenébe . . . Bíró uram azonban jónak találta meglehetősen lanyhán tevékenykedni; okul vetvén, hogy nincs a kasszában pénz, azonban jó másnap az erélyes s pontos, és járása határában lelkiismeretesen körültekinteni szerető főszolgabíró vizsgál . . . ámul, — nomes haragra gyul, bíró uramat maga elé állítja, „meghagyatik“-kal kezdődő rendeletében kimondja, hogy holnapra 1500 db. zövekkaró a járási központi helyen ő általa elfog készíttetni, s a karókért holnap délre a községtől a pénz beküldve legyen, valamint, hogy azok kihozatalára elég kocsi is. És uram fia! másnap úgy lön megselekedve, megselekedtetve a mint meghatytatik vala. Vala pénz és kocsi is; s miután a karók átvételkor ismétleg meghagyatott, hogy azok a karók a szükséges helyekre leverve, s az illető gyöngébb vízmentő-gáti-pontok s fokok, becsülettel kinyomozva a gyöngébb pontokat, — feltöltve legyenek 24—48 óra alatt, és feltöltve lönek elannyira, hogy az emlékezetes árvízkor ama bizonyos járás szép községének alig-alig volt néminemű vizkárosultsága. Továbbá azért is óhajt vala az endrői rend-párt a szarvasi szolgabírói járáshoz közigazgatásilag is kap-

csoltatni, mert a szarvasi lakosság pontos és rendszerető munkásságát ismerve az endrődiekre is, vonzó fogott volna lenni, — ha figyelembe vesszük a szarvasi gát és országút ügyeket az endrői égbekiáltó gát, különösen az endrőd-szarvasi országút által összeeső újabban földhánt vízmentő gát égető ügyét; mindezt pedig a két község közlekedési érdekazonosságánál fogva a szarvasi közigazgatási szolgabíró és pedig kapcsolatosan s egyidejűleg inkább eszközölhetné . . . főképen jobb figyelet s ügyelet alatt tarthatná e közlekedési fővonalat, ha egyébkor nem, de bizonyosan s elkerülhetetlenül hivatalos kirándulásai, míg Csabától egészen el vagyunk vágyva, s a csabai közigazgatási szolgabíró ur csakis az igen rövid endrőd-gyomai gátat veheti becses figyelmé alá kijöveleik. Am ez a gátolt országút is pedig nagyon rövid, ha tudna szólni bizonyosan tataroztatásért emelne interpellációt, még talán eme is a rajta pályázó kocsi s egyéb járművek zökkenése s nyirkosága, s a lovakat hajtó egyének ide nem írható szavaik által. . . . No igaz most már beállt félig-meddig a dolog idő; hanem hát a szarvasi határban már jó előbb elterveztek s cselekedtek e tekintetbeni hasznos s üdvös dolgokat.

Egyes magán egyéneknek egyébiránt mostanság nem sok járn-kelni valója van Csabára hivatalos ügyben; a mi az endrőit közlekedési érdekl és érdekelheti, — teleknyív, törvénykezés s adóhivatal — mind Szarvason lelhetők föl immáron; tessék meggyőződve lenni, a község nagyobb részének a rendpártnak megelégedésére. — Ezen nézpontról kiindulva kérvényeztük mi, hogy így minden tekintetben egyesítesünk a szarvasi járásban. —

Még egyet. A „Békés“ 7-ik száma arról értesít, hogy: — „Szarvas a katonai állomás helynek egyik nevezetes előnyével, vasutal is bírand jövőben;“ — tehát még a vasuti előnyt tekintve is — legfőképpen egy évi várakozás után, addig pedig jaj de türtünk, szenvedtünk volna, — Szarvas megmérkőzik akár Gyoma-Csabával; mert akár Gyoma-Csaba; — (M. Túr) — Szarvas ajánlközzvén.

Ennyi fölvilágosítással tartozni hittem mind e lapok érdemes olvasóközönsége, mind községünk folyamodó rendpártja iránt.

Balla Máttyás.

A bécsi vilákiállítás

magyarországi részvevői számára megállapított bejelentési határidő, melyet a magyar országos bizottság végrehajtó bizottság kitűzött azon reményben, hogy addig a közvetlen bejelentések nagyobb része be fog érkezni, s csak egyes elkésztetteknek kellend a határidőt meghosszabbítani, lefolyt a nélkül, hogy a végrehajtó bizottság e várakozása egészen teljesült volna. Különösen a kiállítási fiók-bizottságok részéről, melyek felszólítottak, hogy június 1-jéig legalább a kerületbeli kiállítók rövid bejelentését és az igényelt tér kerekében való meghatározását beküldeni sziveskedjenek, az ilyenmü közlemények kevés kivétellel, nem érkeztek be.

Az általános bejelentési határidő ennél fogva a kiállítók számára június 10-éig meghosszabbított; egyszersmind a kiállítási fiók bizottságok részére június 20-ától 25-éig terjedő idő tüzetik ki, melyen belül a mezőgazdaság és ipar tárgyaira vonatkozólag hozzájuk beérkezett bejelentéseket, mennyire lehet csoportok szerint rendezve, beküldeni tartoznak, minthogy ellenkező esetben a végrehajtó bizottság a határidő elmulasztásából eredhető hátrányokért semmi felelősséget sem vállalhatna. Mert ez alkalommal figyelmeztetnünk kell az összes hazai közönséget, hogy a kiállítási helyiségekből Magyarországra jutó rész nagyságra június végéig bejelentett és csoportok szerint beosztott magyarországi kiállítók számához képest fog meghatározatni. Minden kiállítónak és helyi kiállítási bizottságnak tehát hazafui kötelessége és saját érdek egyaránt parancsolja, hogy a kiállítási tér iránti igényeiket a fent kitett határidőn belül érvényesítsék.

Mennyiben fognának később beérkező bejelentések kivételesen még figyelembe vétetni, azt jelenleg meghatározni nem lehet, de semmi esetre sem ígérhető meg, hogy az elkésztett igények általában tekintetbe vétetni fognak.

Az időleges kiállításokra (lovak, szarvasmarhák, baromfi, halak, vadak, tejjgazdasági termények és élő növényekre) vonatkozó bejelentések határideje később fog köztudomásra hozatni, s az ezek számára szolgáló bejelentési minták is rövid idő múlva lesznek kaphatók.

A mezőgazdaság és ipar körébe vágó bejelentések egyes részletei utólag is szabályozhatóak; a kiállítandó tárgyak természetének és az igényelt térnek bejelentése azonban elkerülhetlenül szükséges. A specialis kiállítási helyiségek megjelölését részben későbbre lehet és kell halasztani.

Együttes kiállításoknál elegendő az általános megnevezést és az előre láthatólag szükségendő tér meghatározása, úgy hogy ennek határain belül a netáni utólagos részvevők is helyet találjanak.

Minden a bejelentésre vonatkozó felvilágosítással készséggel szolgál a kiállítási bizottság titkári hivatala (Pest, régi színházter 5.sz.)

A hazai közönséget pedig sürögösen fölkerjük, hogy a bejelentési határidőt el ne mulassza, minthogy újabb meghosszabbításnak fenálló szabályzatok értelmében hely nem adatik.

Pest, június elején.

Korizmic László

a végrehajtó bizottság elnöke.

Steinacker Ödön

kiállítási titkár.

Ujdonságok.

— A beiratás a képviselő választásra mult vasárnap esti 6 órakor fejeztett be; beíratta magát összesen 1945, — 54 reklamációra jegyzetett elő. Ezek között bejegyzetett bírtok alapon: 1680, mint kézműves: 78, kereskedő: 19, jövedelem uton: 64, értelmiség: 81, régi jognál fogva: 23. — A választás jövő hétfőn e hó 24-én fog eszközöltetni.

— Az I. gyulai takarékpénztár választmánya e hó 11-én tartá első gyűlését, a melyen titkár-könyvvezetőül Szabadkai Adolf, pénztárnokul Batik Elek választott meg, ugyanezen gyűlés kimondá, hogy az intézet július elején fog megnyitni, továbbá megbizta az igazgatóságot az ügykezelési szabályok kidolgozásával meg a megnyitási idő előtt; — előre is kimondva, hogy az üzlet naponként leendő nyitva délig. — Egyéb a közönséget érdeklő ügyek annak idejében lapunkban közzé leendnek téve.

— Nem lesz érdektelen városunk közönségére nézve, ha az alakulandó sarkadi takarékpénztárról is néha-néha értesítjük, annál is inkább, mert a részvényesek között városunk szép számmal van képviselve; — ugyanis nevezett pénztár május 20-án tartá alakuló közgyűlését Sarkadon, a melyen 137 előjegyzett részvényes 362 részvény és 294 szavazattal volt képviselve. — A gyűlés tárgyat elsősorban, a tisztikar és választmány megválasztása képezé, mely következőképen alakult meg: Elnök Gróf Almásy Kálmán egyhangulag. Igazgató ft. Püspöky Alajos szavazattöbbséggel; aligazgató Lacsoni János szavazattöbbséggel, titkár-könyvvezető Trajanovics Ágoston egyhangulag, pénztárnok Gorove István egyhangulag, ellenőr Beck Benjamin szavazattöbbséggel, ügyvéd Czeglédi Imre egyhangulag; a 30 választmányi tag, nt. Osváth Imre esperes, Márki János, Leelösy István, Szacsay Elek, Antalfi István, Scultéti Pál, Dr. Spiczter Antal, Püspöky Bertalan, Márki Albert, Otrók István, Kolb József, Bleyer Jakab, Bleyer József, Kása Mihály, Kántor László, Nuszbek Sándor, Sági Mihály ifj. Keztyüs János, Leelösy Sándor, Hizó István, id. Leelösy Pál, Keztyüs István, Zakar János, Zakar Ferencz, Sapi Pál, Seres József, Leelösy Károly, Bende Gábor, Csutha Imre, Kiss Ferencz, a pöttagok, mint vidékiek: Jedlicska Ferencz jegyző K.-Gyánból, Noszlopy Emil Okányból, Rozvány György ügyvéd N.-Szalonta, Fónagy Károly ügyvéd Gyuláról, Lakatos Sándor csendbiztos, S.-Keresztúrról, Sziber Ándor tanító Gyuláról, Szántay János jegyző Mch-Kerékről, Tóth Sándor postamester Dobozról. — Ezekután intézkedések történtek, hogy az alapszabályok a miniszterium által a kellő záradékkal ellátassanak, továbbá hogy a részlet fizetések és felszerelések eszközöltesse, hogy működését az intézet mielőbb megkezdhesse.

— Mint már e lap mult évi folyamában

is említve Miskolcztól a Sárban menn tudósítást püspöklad konsorczi lanu garazsmét akenni, hogy földnyi tá évi garanti összeg ki s mint be. Előleg földre éve a bírtokos érteke a. — Mi kiházasítá szédelgés ban, enqu szabályait nak meg nem jutot szik a tá só évekb enquete e szédelgő szerint a pító és ig csak a megkáros nagyon s tatak fel fog késmi kiszemelt — Uj lan szorg felelni; az karmester méltányla rendet és méltó, megfogja hogy a n éppen a az abban ról igen gos ünne tatnék, m vásár ált dályozva időben ta állítás is könnyen tandó vol mi életjel ügy siker ártana. Szink váriné ju léteben a hea; eléb érdemlé Galathea sem töltte operettek a színész met bizt ez erőlk

is említve volt több nagy birtokos által egy Miskolcztól egyenes vonalban Csabának menő vasut van tervezve, mely Püspökladánytól a Sárréten keresztül Békést is érintve Csabán menne a tiszai pályába, ez ügyben azon tudósítást olvastuk a „Hon“-ban: A miskolczi püspökladányi egyenes vasut tárgyában egy konszorcium működik Miskolcon. Miután állami garantiát a társulat nem remélhet, azon eszmét akarja a pálya kiépítésének alapjává tenni, hogy a vasutvonal mentében 2 mérföldnyi távra eső birtokok tulajdonosait öt évi garanciára fel fogja szólítani. — A garancia összeg megfelelő kulcs szerint vettetik ki s mint vasuti pótlék az adóval szedtetnék be. Előleges költségvetés szerint minden hold földre évenként 50 kr. esnek. Ezen összeget a birtokokosok könnyen fizethetnék, mert a föld értéke a pálya által nagyon emelkednék.

— Mint a „Reform“-ban olvastuk: a kiházasítási társulatokkal egy idő óta üzött szédélges folytán a kereskedelmi ministeriumban, enquete tartatott a kérdéses társulatok szabályainak s a jövőben követendő eljárásnak megvitatására. A megállapodások még nem jutottak köztudomásra, de annyi hallatszik a tárgyalások folyamából, hogy az utolsó éveken alakult kiházasító egyleteket az enquete egytől-egyig oly helytelen, hamis és szédélges alapokon nyugvóknak találta, miszerint a végeredmény néhány spekulans alapító és igazgató zsebeinek megtömése után csak a jámbor részvényes tagok súlyos megkárosítása lehet. — Miután erre nézve nagyon szembeszökő bizonyítványok mutatottak fel, reméljük, hogy a kormány sem fog késni, s megvédi a zsarolásra leginkább kiszemelt szegényebb osztályokat.

— Ujjonnan létesült dalárdánk pártalan szorgalommal igyekszik feladatának megfelelni; az órákat szorgalmasan látogatja, és karmesterének fáradozása iránt a legnagyobb méltánnyal viseltetve, mindenben szigorú rendet és pontosságot tanusít. — Bizton remélhető, hogy a közelgő megyei ünnepélyen megfogja helyét becsülettel állani. — Sajnos, hogy a nagyváradi országos dalárünnepély éppen a gyulai vásár napjaira esik és így az abban résztvevő nagyon kétséges. Részünk-ről igen czéleszerűnek tartanók, ha az országos ünnepély vagy előbb vagy később tartatnék, mert eltekintve attól, hogy a gyulai vásár által a szomszéd békési dalárda is akadályozva lehetne a megjelenésben, ugyanazon időben tartatik meg a kecskeméti iparműkiállítás is, a mely a közönség megosztását könnyen maga után vonhatná. Nagyon óhajtható volna, ha helybeli t. rendezőink is némi életjelt adnának működésükről, mert az úgy sikerültéhez egy kis nyilvánosság nem ártana.

Szinkör. Mult szombaton e hó 8-án Vizváriné jutalmánál szép számu közönség jelenlétében adatott „Angolosan“ és „Szép Galathea“; előbbinek sikerült előadása méltán megérdemlé a közönség tetszését; — nem így „Szép Galathea“, a melyben kivéve Vizvárynét senki sem tölthetné be helyét, hiába kíván a közönség operetteket azoktól, kik arra nem képesítvék, a színész énekelni fog, hogy némi jövedelmet biztosítson magának, de valamint nékie ez erőlködés kin, úgy kín azt a közönség-

nek végig is hallani és várni. — Ne kívánjunk egy társulattól többet, mint a mire képes, és a minek fentartása zsebtünkkel összeegyeztethető; — egy rendesen szervezett operette belekerül egy igazgatónak legkevesebb havonként 2000 frtba, ennyit pedig jelenlegi körülményeink között nem áldozhatunk.

Vasárnap e hó 19-én üres nézőter előtt „Marcsa, az ezred leánya“ a szereplők között figyelmet érdemelt Várnai az udvarmester komikus szerepében. — A folyó egész hét előadás nélkül folyt le, nemcsak folyton kétségeskedő idő miatt, de a mult deficitek okulva színészeink a fellépéstől tartózkodtak is. — A társulat, hogy elmenetelét némileg lehetővé tegye két előadásra bérleltetett nyitott, de a bérlok száma oly csekély hogy abból a napi kiadásokat sem képes fedezni. — Megfoghatlan közöny közönségünk részéről ily eljárás, és ha már a társulat iránt nem érez rokonszenvet, legalább emberbaráti kötelességből segítse és tette volna lehetővé a becsületel elmenetelét.

Ö Csabai újdonságok. (Jun. 13.) A választók összeírása városunkban e hó 9-én fejeztett be; — bejegyeztette magát összesen 921, elutasított még eddig nincsen; ez ugyan a több mint 30,000 lélekkel bíró Csabára elég csekély szám, látszik, hogy ott nincsenek pártok a közönség nógatására, de hogy lesz majd a jövő bizottmányi tagok választásánál?

— Postai kalamitás. Egy idő óta egy a felső lapokat, de különösen a „Békést“ rendetlenül kapjuk, utóbbi Gyuláról, hol vasárnap délelőtt tétetett postára csak kedden jön csigalábon Csabára. — Ugy látszik posta kezelőink emancipálva vannak minden ügyrend alól, ők parancsolnak a közönség türelmének.

— Hymen. Braun Jakab városunk polgára folyó hó 18-án vezetni oltárhoz Gruber Adolf kellemős leányát Nettit. Áldás legyen frigyökön!

— Uj lap. Pokorny Jenő ur az „Ipoly“ című lap jelenlegi szerkesztője „Álföld vizsgálja“ című lapot fog megindítani jul. 1-én.

— Curiozum. Mult hó 29-én egy tojásból kikelő csibe négy lábbal jött világra, lábai úgy voltak elhelyezve, mint a négy lábú állatoknak; a napokban mult ki.

— Színészeink memnek. Csóka Sándor színtársulata nem sokára „Isten hozdát mond, mert a mily tömeges pártolást tanusított közönségünk irántok a mult hóban; — oly hidegen látogatják most a legszebb operetteket. Mult számunkban tévedésből kimaradt a „Csikós“ című szindaraból a szereplők közül Holottay Irma, ki mint mindenkor a főszerepeket viszi, úgy ekkor is kitűnően szerepelt.

(S. S.) Szarvasi újdonságok. (Junius 13.) — Tisztviselők választói jogosultsága. Több Szarvas-városi tisztviselőnek a belügyministeriumhoz intézett beadványa, melyben a tisztí fizetésük után igényelt választói jogosultság megtagadását panaszolván, ebbeli sérelmük orvoslását kérték, a központi választmányuk oly kijelentéssel küldetett meg — junius 8-áról

kelteve — újabb tárgyalás végett, hogy az állami, törvényhatósági és városi tisztviselőktől, ha a reájok kirótt jövedelmi adó alapján 105 ezüst forintnyi állandó és biztos jövedelmet kimutatni képesek, a választói jogosultság meg nem tagadható.

— Bankett rendeztetett jun. hó 9-én a Podmaniczky-pártiak által a „Bárány“ vendéglő udvarán emelt fedett helyiségében. Ily népes és fölöttébb kedélyes bankett aligha esett sok városunkban eddig. Közel 500, minden rendű és rangú választó gyülekezett itt össze, — hogy a szintén jelenvolt követjelölt irányában kifejezze nagyrebcsülését és vonalmát. Mondanunk sem kell, hogy a pohár felköszöntések — főleg a szeretett követjelöltre mondván — egymást érték, — s aztán „rá zene zendült, pohár össze esendült“... s csak a viradat vetett véget a kedélyes bankettnek.

— Beíratkozott választóink összes száma 808, mely szám, tekintve 22,446 lélek számot tevő népességünket, föltűnően csekély s csak azon körülményben leli magyarázatát, hogy úgy törke birtokosaink, mint iparosaink nagy része adó bevallásánál — saját alkotmányos jogainak hátrányára — nem a leglelküsemertesebb utat követte.

— A főiskolai építkezési munkálatok már megkezdettek, s eddigelé a tetőzet lehordatott. Mint értesülénk a különben egy emeletes iskola épület — a felsőbb tantermek alacsony volta miatt — jelentékenyen felmagasították, — s e mellett több mellék épülettel fog gyarapodni.

— Járhatlan országút. A csaba-csüdi puszta átszelő Szent-Andrára vezető országútnak, különösen a Königswarder-féle földek közötti része a közelebbi erős esőzések folytán oly sártengerre vált, hogy a közlekedés rajta — legalább tengelyen — lehetlenné lön, — pedig pár dobogó és csatorna, vagy szilárdabb feltöltés utját állhatna ezen évenként megújuló sártengernek. Ajánljuk az illetékes közegek figyelmébe.

— Időjárásunk kezd túl-esőssé válni. Közel három hete minden áldott nap megnyílnak fejük felett az ég csatornái, — úgy annyira, hogy gazdáink már meg egy kis szárazság után epekednek. Hogy is zengi a vadpoezis: „Télen igen hideg van, nyáron igen meleg van; mindig esik az eső, soha nincsen jó idő!“

— Kofák egyedárusága. A kofák jóideig piacunkon minden terményt elkapkodtak a szállítóktól már eleve, úgy, hogy a vásárlók csak is tölük, s természetesen kettőzött áron kaphatták a kívánt czikkeket. — Ujabbban — utját állandó ezen egyedáruskodásnak — előjáróságunk azon helyes intézkedést léptette életbe, hogy a termény szállítóktól a kofák piaci napokon csak is 8 óra után vehetnek át tömegesebb árut. Kofa-észjogilag persze ez intézkedés csak is zsarnokságnak deklaráható.

— Vízmerczét állít fel a kákafoki gáttársulat városunk egyik hidoszlopánál. E tárgyal kapcsolatosan megemlítjük, hogy Körösünk jelenben nagymérvű növekvést mutat, úgy hogy kiöntésétől lehet tartani.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

— A „Kertész gazda“ a gyümölcsfák termékenységének előmozdításáról a következőket írja: Az öreg gyümölcsfák azáltal, ha junius hóban gyökereiket törzsöktől kellő távolságban elvágjuk, nagy mértékben visszanyerik termékenységüket. Törpe fáknál s efélénél elegendő, ha ásóval a gyökereket körös-körül leszurjuk, mi úgy történik legjobban, ha a földet az egyik oldalról felássuk és az egyenesen lefelé menő gyökereket keresztül surjuk. Magas törzsűeknél, melyek nem eléggé terményesek elegendő azon eljárás, hogy miután a föld kiásatott, a legerősebb gyökerek fejszével vagy más alkalmas eszközzel meghasítatnak, és a hasadékba kőtötetik, hogy a gyökér össze ne forrjon. Ha a kívánt terménység ezen műtéltre még nem áll be, akkor több középvastagságu gyökert kell kiválasztanunk s azokat félig be kell vágunk. Hol sok ilyen gyökér van együtt, ott néhányat egészen keresztül kell vágunk. Ezen műtételek a fák termékenységének visszanyerésére nagyon kitűnő szernek tapasztaltatott. — Erre azt mondaná az illői káptalani birtok jeles bérloje Selényi Antal gazdatisárunk, hogy jó lehet biz ez, hanem ő mult évben a termékenyen vén gyümölcsfák körül a földet felásatta és jól megtrágyáztatta, több trágyával is megöntöztette, ez éven egy szemle alkalmával a megifjodott fákat szép eredménnyel bemutatta.

— Uj szőlőfajok előállítás. A növény-életben alapján sikerült a talalékony ésszel, a haladni, a teremteni szerető szellemnek utat s módot találni még soha nem létezett szőlőfajok előteremtésére. Felismerttén a növények rejtélyes természetű tulajdonságai, a tudomány irányt tudott kijelölni az elfajzásra s az által oly szőlőfajoknak birtokába juthatást eszközölni, melyek ma igen nagy becsben állnak és szenvedélylyel keresetvén, magas árért vásároltatnak, szaporítatnak és teljes élvezettel izleltetnek is. — A francia kertészek legtöbb díesztéret arattak e téren. Némethonban is sok kertész foglalkozik e munkával; újabb időben hazánkban is találokztak, kik néhány száz új faj szőlőt teremtettek s maguknak ez által hírt, nevet szereztek. Pár évvel ezelőtt Urbánék, pozsonyi kanonok 200 új szőlőfajt mutatott be az orsz. gazdasági egyesületnek.

A kísérlet a virágzó fürtök összehárosítása által, junius hóban történik. Két különböző jó tökefajt kell egymás mellé ültetni, hogy a virágzó fürtöket egymással összekocczantassuk vagy közeli érintkezésbe hozva, alkalmat nyújtunk a vegyes megtermékenyítésre. Egyik kézbe tartjuk az egyik, másikban a másik virágzó fürtöt, s midőn azokat egymásfelé helyeztük, ökleinket többször és gyengén összekocczantjuk, vagy egymáshoz húzzuk a fürtös vesszőket és gyengéden megrázzuk azokat, vagy a két tökefaj fürtös vesszőit egymással kigyóztatosan összesodorjuk s az által az elfajzásra czélzott megtermékenyítést a természetre bizzuk. A virágzás rendszeren három hétig tart, azért is a kézzel czélzott vegyes megtermékenyítés kísérlete is ennyi időre terjedhet; a munka legkönnyebben eszközölhető a kertü lugos vagy redőny-szőllőművelés által.

Hetivásári tudósítás.

Gyula junius 14. A folytonos esőzés végett hetivásáraink a szokottnál csekélyebbek; a behozatal is csekély, kereskedésre vételeg egyáltalán nincsen, házi szükségletre a buza keresett, és 10—11 ft 50 krig kelt; — Arpa 5.50—5.80, — Kukoricza a hibás 8 ft a jobb 8 ft 50 kr. Nád, széna és szén a mult heti árokon akadt vevőre.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

Hirdetvény.

A békésmegyei takarékpénztár részéről közhírré tétetik, miszerint folyó évi július 1-ső napjától kezdve betétek, tekintet nélkül az összegre, 6% kamatlábra fogadtatnak el, és hogy az intézetnél már régebben elhelyezett kisebb kamatlábu betétek ugyanazon naptól kezdve szintén 6%-al fognak kamatoztatni.

Kelt Gyulán az igazgató választmányának 1872-ik évi junius 4-én tartott üléséből. 48) 1—3

Erkel Rezső
igazgató.

Hirdetés.

A magas kormány által engedélyezett I. B.-Gyula-városi takarékpénztár naponkénti forgalmi üzletét folyó 1872-ik évi július 1-ső napján kezdvén meg, ezennel közhírré teszi; miszerint takarékpénztári betétek után 6%-ot fizet.

Visszafizetéseket a pénztár állásához képest felmondás nélkül is teljesít. 49) 1—3

Kölcsönöket — a pénzviszonyoknak mindenkor számbavételével — egyességileg meghatározott kamat fizetés mellett ad.

Az igazgatóság.

is említve volt több nagy birtokos által egy Miskolcztól egyenes vonalban Csabának menő vasut tervezve, mely Püspökladánytól a Sárreuten keresztül Békést is érintve Csabán menne a tiszai pályába, ez ügyben azon tudósítást olvastuk a „Hon“-ban: A miskolczi püspökladányi egyenes vasut tárgyában egy konszorcium működik Miskolcon. Miután állami garantiát a társulat nem remélhet, azon eszmét akarja a pálya kiépítésének alapjává tenni, hogy a vasutvonal mentében 2 mérföldnyi távra eső birtokok tulajdonosait öt évi garantiára fel fogja szólítani. — A garancia összeg megfelelő kulcs szerint vettetik ki s mint vasuti pótlék az adóval szedtetnék be. Előleges költségvetés szerint minden hold földre évenként 50 kr. esnék. Ezen összeget a birtokosok könnyen fizethetnék, mert a föld értéke a pálya által nagyon emelkednék.

— **Mint a „Reform“-ban** olvastuk: a kiházasítási társulatokkal egy idő óta üzött szédélges folytán a kereskedelmi ministeriumban, enquete tartatott a kérdéses társulatok szabályainak s a jövőben követendő eljárásnak megvitatására. A megállapodások még nem jutottak köztudomásra, de annyi hallatszik a tárgyalások folyamából, hogy az utolsó években alakult kiházasító egyleteket az enquete egytől-egyig oly helytelen, hamis és szédélges alapokon nyugvóknak találta, miszerint a végeredmény néhány spekulans alapító és igazgató zsebeinek megtömése után csak a jámbor részvényes tagok súlyos megkárosítása lehet. — Miután erre nézve nagyon szembeszökő bizonyítványok mutatattak fel, reméljük, hogy a kormány sem fog késni, s megvédi a zsarolásra leginkább kiszemelt szegényebb osztályokat.

— **Ujjonnan létesült dalárdánk** pártalan szorgalommal igyekszik feladatának megfelelni; az órákat szorgalmasan látogatja, és karmesterének fáradozása iránt a legnagyobb méltánnyal viseltetve, mindenben szigorú rendet és pontosságot tanusít. — Bizton remélhető, hogy a közelgő megyei ünnepélyen megfogja helyét becsülettel állani. — Sajnos, hogy a nagyváradi országos dalárünnepély éppen a gyulai vásár napjaira esik és így az abban részvétele nagyon kétséges. Részünkről igen czélszerűnek tartanók, ha az országos ünnepély vagy előbb vagy később tartatnék, mert eltekintve attól, hogy a gyulai vásár által a szomszéd békési dalárda is akadályozva lehetne a megjelenésben, ugyanazon időben tartatik meg a kecskeméti iparműkiállítás is, a mely a közönség megoszlását könnyen maga után vonhatná. Nagyon óhajandó volna, ha helybeli t. rendezőink is némi életjelt adnának működésükről, mert az ügy sikerültéhez egy kis nyilvánosság nem ártana.

Szinkör. Mult szombaton e hó 8-án Vizvári jutalmánál szép számú közönség jelenlétében adatott „Angolosan“ és „Szép Galathea; elébbinek sikerült előadása méltán megérdemlé a közönség tetszését; — nem így „Szép Galathea“, a melyben kivéve Vizváryné senki sem tölthet be helyét, hiába kíván a közönség operetteket azoktól, kik arra nem képesítvék, a színész énekelni fog, hogy némi jövedelmet biztosítson magának, de valamint nekik ez erőlködés kin, úgy kín azt a közönség-

nek végig is hallani és várni. — Ne kívánjunk egy társulattól többet, mint a mire képes, és a minek fentartása zsebtünkkel összeegyeztethető; — egy rendesen szervezett operette belekerül egy igazgatónak legkevesebb havonként 2000 frtba, ennyit pedig jelenlegi körülményeink között nem áldozhatunk.

Vasárnap e hó 19-én üres nézőtér előtt „Marcsa, az ezred leánya“ a szereplők között figyelmet érdemelt Várnai az udvarmester komikus szerepében. — A folyó egész hét előadás nélkül folyt le, nemcsak folyton kétségeskedő idő miatt, de a mult deficitek okulva színészeink a fellépéstől tartózkodtak is. — A társulat, hogy elmenetelét némileg lehetővé tegye két előadásra bérleltet nyitott, de a bérlek száma oly csekély hogy abból a napi kiadásokat sem képes fedezni. — Megfoghatlan közöny közönségünk részéről ily eljárás, és ha már a társulat iránt nem érez rokonszenvet, legalább emberbaráti kötelességből segíyezze és tette volna lehetővé a becsületes elmenetelt.

Ö Csabai újdonságok. (Jun. 13.) A választók összeírása városunkban e hó 9-én fejeztett be; — bejegyeztette magát összesen 921, elutasított még eddig nincsen; ez ugyan a több mint 30,000 lélekkel bíró Csabára elég csekély szám, látszik, hogy ott nincsenek pártok a közönség nógatasára, de hogy lesz majd a jövő bizottmányi tagok választásánál?

— **A főiskolai építkezési munkálatok** már megkezdettek, s eddigelé a tetőzet lehordatott. Mint értesülénk a különben egy emeletes iskola épület — a felsőbb tantermek alacsony volta miatt — jelentékenyen felmagasították, — s e mellett több mellék épülettel fog gyarapodni.

— **Járhatlan országút.** A csaba-csüdi puszta átszelő Szent-Andrára vezető országútnak, különösen a Königswarder-féle földek közötti része a közelebbi erős esőzések folytán oly sártengerre vált, hogy a közlekedés rajta — legalább tengelyen — lehetlenné lön, — pedig pár dobogó és csatorna, vagy szilárdabb feltöltés útját állhatna ezen évenként megújuló sártengernek. Ajánljuk az illetékes közegek figyelmébe.

— **Időjárásunk** kezd túl-essé válni. Közel három hete minden áldott nap megnyílnak fejünk felett az ég csatornái, — ugyan arra, hogy gazdáink már meg egy kis szárazság után epekednek. Hogy is zengi a vadpoezis: „Télen igen hideg van, nyáron igen meleg van; mindig esik az eső, soha sincsen jó idő!“

— **Kofák egyedárusága.** A kofák jóideig piacunkon minden terményt elkapkodtak a szállítóktól már eleve, úgy, hogy a vásárlók csak is tölük, s természetesen kettőzött áron kaphatták a kívánt czikkeket. — Ujabbban — utját állandó ezen egyedáruskodásnak — előjáróságunk azon helyes intézkedést léptette életbe, hogy a termény szállítóktól a kofák piaci napokon csak is 8 óra után vehetnek át tömegesebb árut. Kofa-észjogilag persze ez intézkedés csak is zsarnokságnak deklaráható.

— **Vízmerőzet** állít fel a kákafoki gáttársulat városunk egyik hidoszlopánál. E tárgyal kapcsolatosan megemlítjük, hogy Körösünk jelenben nagymérvű növekvést mutat, úgy hogy kiöntésétől lehet tartani.

(S. S.) **Szarvasi újdonságok.** (Junius 13.) — **Tisztviselői választói jogosultsága.** Több Szarvas-városi tisztviselőnek a belügyministeriumhoz intézett beadványa, melyben a tisztí fizetésük után igényelt választói jogosultság megtagadását panaszolván, ebbeli sérelmük orvoslását kérték, a központi választmányak oly kijelentéssel küldetett meg — junius 8-áról

keelve — újabb tárgyalás végett, hogy az állami, törvényhatósági és városi tisztviselőktől, ha a reájok kirótt jövedelmi adó alapján 105 ezüst forintnyi állandó és biztos jövedelmet kimutatni képesek, a választói jogosultság meg nem tagadható.

— **Bankett** rendeztetett jun. hó 9-én a Podmaniczky-pártiak által a „Bárány“ vendéglő udvarán emelt fedett helyiségében. Ily népes és fölöttébb kedélyes bankett aligha esett sok városunkban eddigelé. Közel 500, minden rendű és rangú választó gyülekezett itt össze, — hogy a szintén jelenvolt követjelölt irányában kifejezze nagyrebcsülését és vonalmát. Mondanunk sem kell, hogy a pohár felköszöntések — főleg a szeretett követjelöltre mondva — egymást érték, — s aztán „rá zenezendült, pohár össze esendült“ ... s csak a viradat vetett véget a kedélyes bankettnek.

— **Beíratkozott választóink** összes száma 808, mely szám, tekintve 22.446 lélek számot tevő népességünket, föltűnően csekély s csak azon körülményben lön magyarázatát, hogy úgy tőke birtokosaink, mint iparosaink nagy része adó bevallásánál — saját alkotmányos jogainak hátrányára — nem a leglelküsemertesebb utat követte.

— **Járhatlan országút.** A csaba-csüdi puszta átszelő Szent-Andrára vezető országútnak, különösen a Königswarder-féle földek közötti része a közelebbi erős esőzések folytán oly sártengerre vált, hogy a közlekedés rajta — legalább tengelyen — lehetlenné lön, — pedig pár dobogó és csatorna, vagy szilárdabb feltöltés útját állhatna ezen évenként megújuló sártengernek. Ajánljuk az illetékes közegek figyelmébe.

— **Időjárásunk** kezd túl-essé válni. Közel három hete minden áldott nap megnyílnak fejünk felett az ég csatornái, — ugyan arra, hogy gazdáink már meg egy kis szárazság után epekednek. Hogy is zengi a vadpoezis: „Télen igen hideg van, nyáron igen meleg van; mindig esik az eső, soha sincsen jó idő!“

— **Kofák egyedárusága.** A kofák jóideig piacunkon minden terményt elkapkodtak a szállítóktól már eleve, úgy, hogy a vásárlók csak is tölük, s természetesen kettőzött áron kaphatták a kívánt czikkeket. — Ujabbban — utját állandó ezen egyedáruskodásnak — előjáróságunk azon helyes intézkedést léptette életbe, hogy a termény szállítóktól a kofák piaci napokon csak is 8 óra után vehetnek át tömegesebb árut. Kofa-észjogilag persze ez intézkedés csak is zsarnokságnak deklaráható.

— **Vízmerőzet** állít fel a kákafoki gáttársulat városunk egyik hidoszlopánál. E tárgyal kapcsolatosan megemlítjük, hogy Körösünk jelenben nagymérvű növekvést mutat, úgy hogy kiöntésétől lehet tartani.

Gazdászati, ipar és kereskedelem.

— **A „Kertész gazda“** a gyümölcsfák termékenységének előmozdításáról a következőket írja: Az öreg gyümölcsfák azáltal, ha junius hóban gyökereiket törzsöktől kellő távolságban elvágjuk, nagy mértékben visszanyerik termékenységüket. Törpe fáknál s efélénél elegendő, ha ásóval a gyökereket körös-körül leszurjuk, mi úgy történik legjobban, ha a földet az egyik oldalról felássuk és az egyenesen lefelé menő gyökereket keresztül surjuk. Magas törzsűeknél, melyek nem eléggé termékenyek elegendő azon eljárás, hogy miután a föld kiásatott, a legerősebb gyökerek fejszével vagy más alkalmas eszközzel meghasítatnak, és a hasadékba kőtötetik, hogy a gyökér össze ne forrjon. Ha a kívánt termékenység ezen műtéltre még nem áll be, akkor több középvastagságú gyökert kell kiválasztanunk s azokat félig be kell vágnunk. Hol sok ilyen gyökér van együtt, ott néhányat egészen keresztül kell vágnunk. Ezen műtételek a fák termékenységének visszanyerésére nagyon kitűnő szernek tapasztaltatott. — Erre azt mondaná az illői káptalani birtok jeles bérlelője Selényi Antal gazdátársunk, hogy jó lehet biz ez, hanem ő mult évben a terméketlen vén gyümölcsfák körül a földet felásatta és jól megtrágyáztatta, több trágyával is megöntöztette, ez évben egy szemle alkalmával a megfíjodott fákat szép eredménnyel bemutatta.

— **Új szőlőfajok előállítására.** A növény-élettan alapján sikerült a talalékony észnek, a haladni, a teremteni szerető szellemnek utat s módot találni még soha nem létezett szőlőfajok előteremtésére. Felismerttén a növények rejtélyes természetülajdonosságai, a tudomány irányt tudott kijelölni az elfajzásra s az által oly szőlőfajoknak birtokába juthatást eszközölni, melyek ma igen nagy becsben állnak és szenvedélylyel kerestetvén, magas árért vásároltatnak, szaporítatnak és teljes élvezettel izleltetnek is. — A francia kertészek legtöbb dicsőretet arattak e téren. Némethonban is sok kertész foglalkozik e munkával; újabb időben hazánkban is találtak, kik néhány száz új faj szőlőt teremtettek s maguknak és által hirt, nevet szereztek. Pár évvel ezelőtt Urbánék, pozsonyi kanonok 200 új szőlőfajt mutatott be az orsz. gazdasági egyesületnek.

A kísérlet a virágzó fürtök kesszeparátása által, jnnius hóban történik. Két különböző jó tökefajt kell egymás mellé ültetni, hogy a virágzó fürtöket egymással összekocczantassuk vagy közeli érintkezésbe hozva, alkalmat nyújtunk a vegyes megtermékenyítésre. Egyik kézbe tartjuk az egyik, másikban a másik virágzó fürtöt, s midőn azokat egymásfelé helyeztük, ökleinket többször és gyengén összekocczantjuk, vagy egymáshoz húzzuk a fürtös vesszőket és gyengéden megrázzuk azokat, vagy a két tökefaj fürtös vesszőit egymással kigyóztatosan összesodorjuk s az által az elfajzásra czélt megtermékenyítést a természetre bizzuk. A virágzás rendszeren három hétig tart, azért is a kézzel czéltott vegyes megtermékenyítés kísérlete is ennyi időre terjedhet; a munka legkönyöbben eszközölhető a kertü lugos vagy redőny-szőllőművelés által.

Hetivásári tudósítás.

Gyula junius 14. A folytonos esőzés végett hetivásáraink a szokottnál csekélyebbek; a behozatal is csekély, kereskedésre vétel egyáltalán nincsen, házi szükségletre a buza keresett, és 10—11 frt 50 krig kelt; — Arpa 5.50—5.80, — Kukoricza a hibás 8 frt a jobb 8 frt 50 kr. Nád, széna és szén a mult heti árakon akadt vevőre.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

Hirdetvény.

A békésmegyei takarékpénztár részéről közhírré tétetik, miszerint folyó évi július 1-ső napjától kezdve betétek, tekintet nélkül az összegre, 6% kamatlábra fogadtatnak el, és hogy az intézetnél már régebben elhelyezett kisebb kamatlábu betétek ugyanazon naptól kezdve szintén 6%-al fognak kamatoztatni.

Kelt Gyulán az igazgató választmányának 1872-ik évi június 4-én tartott üléséből. 48) 1—3

Erkel Rezső
igazgató.

H i r d e t é s.

A magas kormány által engedélyezett I. B.-Gyula-városi takarékpénztár naponkénti forgalmi üzletét folyó 1872-ik évi július 1-ső napján kezdvéu meg, ezennel közhírré teszi; miszerint takarékpénztári betétek után 6%-ot fizet.

Visszafizetéseket a pénztár állásához képest felmondás nélkül is teljesít. 49) 1—3

Kölcsönöket — a pénzviszonyoknak mindenkorai számbavételével — egyességileg meghatározott kamat fizetés mellett ad.

Az igazgatóság.

43) **A Liebig-féle Kumys-kivonat** 2-12

a bécsi orvosi kartól mint hathatós gyógyszer ajánlva, és a krakkói tudományos egyesület-től különös figyelemre méltatva, az orvosi karok egyhangú elismerése folytán az első helyet foglalja el minden tüdőbajokban eddig használt gyógyszerek között. — Gyorsan és biztosan gyógyít: **tüdővést**, (kifejlődöttébb fokozatú) **tüdőgümőkört**, (jelenségei: vérköhögés, aszkor-hideglelés, nehéz lelegzés), **gyomor-, bel- és légeső-hurutot**, **vérvesztést** hosszabb betegség és folytonos merkurial használatától eredve, **sápkört, szűkmellűséget, sorvadást, hatgerincz-askkört, méhgörcsöt és ideggyengeséget**.

Egy üveg ára 1 frt o. é. Ládácskák 4 üvegtől felfelé. — Az elszállítás vidékre történik

a Kumys gyógyintézet főraktára

által Bécsben (General Depot der Kumys Heilanstalt Wien Mariahilfstrasse 36, Bernben. (S. Friedli jun.)

U. i. Eddig gyógyszerekkel eredmény nélkül gyógyítottak sziveskedjenek egy próbát eme Liebig-féle kivonattal eszközölni.

A b.-csabai szűrszabó társulat

B.-Csabán főtéren Fábry János szijgyártó házában.

Ajánlja a n. é. közönségnek dúsán felszerelt raktárát mindenemű szűrszabó munkákból, a legjutányosabb áron. Megrendelések gyorsan s pontosan teljesítetnek.

42) 2-4

Alólírott egész tisztelettel ajánlja az alábbi czikkeket a t. gazdaközönségnek, kezeskedve azok jóság- és valódiságáról, u. m.

- 24) Valódi magyar termőképes luczernamagot. Valódi magyar termőképes baltaczimet. Valódi burgundi takarmány és répamagot. Valódi belga patentirozott kocsikenőcsöt. Valódi olasz gép kenő faolajat. Valódi Portland-Cement meszet. Valódi Korneuburgi marha táp- és gyógy-port. Valódi vörös-kátrányt háztetők festésére.

BIENER BERNÁT
B.-Csabán.

BIENER BERNÁT
fűszer, gyarmatarúk és festék kereskedésében
B.-Csabán, a főtéren

ajánlja raktárában az alább jegyzett czikkeket a legjobb minőségben és legjutányosabban:

Valódi angol lakkot (Copal) külső és belső munkákra, u. m. japáni, aranyozó, bőr, politur, czimerfestő, padolat és vas-lakkot Schweizer J. J. és társa gyárától Londonban. — Arjegyzék- és használati utasítással szivesen szolgálok.

Továbbá ajánlatra méltó és kapható:

Dr. Forty seb- és fagy-tapasz.
Dr. Faykiss kárpáti növény-thea, Syrup és czukorka, tüdőbaj és köhögés ellen.
Dr. Miller Balsam görcsök, és **moha-nedv** köhögés és mellfájás ellen.
Dr. Koch gyomorszesz és mell-syrup étvágy-hiány és mellfájás ellen.
Moll A. valódi Seidlitz-pora.
Seehofer Pál seb- és gyomor balszama, kitűnő szer fogfájás ellen.

Ezenkívül ajánlhatom dúsán felszerelt raktáramban fűszer, gyarmat és festék árúmat, Stearin-gyertyát, gözmalom lisztet, hüvelyes veteményeket, ásvány-vizeket idei töltéssel stb. pontos szolgálattal és jutányos áron. 23) 7-10

44) **Hirdetmény.** 2-3

Méltóságos gróf Wenckheim Antal ur örökösének birtokhoz tartozó és fűzes-gyarmati határban fekvő 2000 holdnyi akasztó pusztá 1872-ki okt. 25-től számítandó 3 vagy 6 évre haszonbérbe adandó s ez iránti ajánlatok folyó évi aug. 1-ső napjáig alólírottnál beadandók.

Kelt Gyulán jun. 1-én 1871.

Kalmár Mihály
uradalmi ügyész.

A gyulai vásártéren sajátomat képező
malmot telekkel

együtt kedvező feltételek mellett szabad kézből eladom.

40) **Oravec Albert.**

Szöllő eladás. 39)

Paulison (vasúti állomás) egy jó karban tartott nagy 17 1/2 holdas szőlő, nagy épület, présház. 1400 akóra pincze, két pálinkafőző üst, nagy mennyiségben hordók és kádak, istálló, kocsiszin és külön vincellér lakházzal minden órán szabad kézből eladó 2-3

Értekezhetni a tulajdonosnő, özvegy **Knaifel Jánosnéval** Paulison.

2-6 **Ház eladás.** 41)

Alólírottnak a „Komló“ vendéglőhöz címzett saját háza szabad kézből kedvező feltételek mellett eladó, vagy mint vendéglő 3 évre bérbeadó.

Értekezhetni a bennlakó tulajdonossal.

Ugyanott egy varrógép is eladó.

Szabó Sándor.
Gyulán.

SILBERSTEIN JOSEF
fűszerkereskedésében Gyulán
egy kellő képzettségű
TANONCZ
felvételt nyer. 38)

Kocsis Károly az Emerik-féle **156. számú lakházát** kedvező feltételek mellett eladni szándékozik, — úgy, hogy a vételár 3 évi lefizetés mellett 8%-től kamattal vevőnél maradhat.

50) 1-3

HIRDETÉS.

Gyulán, a főutszán, átellenében a nagytemplomnak, a 26-ik szám alatt fekvő telek utszamentén hat folyó öltre terjedő üres része, több évek-re terjedő használatra átengedés mellett építkezési célul van kitűzve; miről a vállalkozni ohajtó jelentheti magát az említett helyen.

45) **Idősb Magyaróssy János.**

TUDÓSÍTÁS.

46) 1-3 Alólírott ajánlja ujonnan berendezett és tetemesen nagyobbitott

FESTÉKKERESKEDÉSÉT

B.-Csabán 1741. szám alatti saját házában

a hol is kaphatók mindenféle finom tört **olajfestékek, száraz festékek**, gyorsan szárító **firnisz**; — továbbá különféle **lakkok**, bútorok, padolatok és lószerszámok fényesítésére; — **ecsetek** legfinomabb minőségben, és **levonó képek** a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Ajánlja magát a t. közönségnek nagybecsű pártfogásába

GOLDSTEIN IGNÁTZ
festész.

Többek által történt utánkérdezésre van szerencsém tudatni, hogy

dr. Schönbeck-féle
láz ellen biztoshatásu
CSEPPPEK

Egy üvege ára 3 frt.

nálam valódi minőségben kaphatók, valamint posta uton is mindenkor megrendelhetők. 47) 1-3

Eleken, Aradmegye.

Hámory Lajos
gyógyszerész.

Uj Szerkes Dobay m saja Kia Winkle ár főté

„ julius — Az é felkérjük lönösen előfizetés további Megye változtat gunk elő előfizető vékenység ez irány lenítettü Az elő legzezőls nyozást Előfiz

„Miért n Ily cz számba kül, hog tudna u csak eg szolgáln My. u gazdákri jegyzi r műveket okát a De n Megta lye (sz kellett igy!) gő belénk retek; ismerets (vele?) — — az „isko ára lépé vén, ide elborzad lem, me nyelvek jáink le mint ta mint lé lenkező rendsze magas nek kö a gyak ve kim hogy t keltség gyát f reá né né: ké jelen p len.“ Borz cundáz e botra ben a nak te hisz k